

8. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 49, стор. 2056 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 25.11.2021).

9. Антикорупційний портал. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.acrc.org.ua/> (дата звернення: 25.11.2021).

10. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 46, стор. 2047 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 25.11.2021).

Заблоцький Мар'ян Михайлович,
начальник сектору безпеки та запобігання
проявам корупції Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності

ПРОБЛЕМИ ВИЯВІВ КОРУПЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рівень розвитку будь-якої держави неможливий без наявності значного людського ресурсу, який володіє сучасними знаннями та має суттєвий інтелектуальний потенціал. Тому формування високоосвіченого суспільства є однією найважливішою функцією держави, яка розвивається шляхом створення системи закладів для здобуття вищої освіти та умовами надання освітніх послуг.

В Україні проблема корумпованості освіти є надзвичайно гострою. В освітній сфері багатьох європейських країнах теж існує проблема корупції. Зазвичай, це пряме вимагання грошей або те, що в нас називається «відкатом» за послуги, – кейтеринг, замовлення майна тощо. Корупційними діями в освітній галузі в Європі та США вважаються не тільки хабарництво, а й фальсифікація, шахрайство, спотворення інформації, різноманітні порушення професійної етики (у тому числі сексуальні домагання), порушення контрактних умов, невмотивовані витрати й непотизм.

Розглядаючи проблему корупції у вищих навчальних закладах, можна виокремити декілька основних дійових осіб, які є джерелом або чинниками аналізованої проблеми. Це керівники освітньої сфери, викладацький персонал, студенти й батьки. Між цими суб'єктами виникають так звані «ненормативні відносини» – стосунки, які суперечать моральним нормам, посадовим інструкціям чи нормам законодавства: хабарництво, побори й підношення, фаворитизм,

«блат» і, власне, корупційні дії на різних рівнях функціонування системи вищої освіти [1, с. 65].

Одна із основних проблем досягнення високого рівня якості освіти у здобувачів є прояв корупції. Вона призводить до наступних факторів, а саме:

- утруднює можливість самореалізації талановитих здобувачів вищої освіти;

- демотивує молодих людей в особистому зростанні;

- розвиває корупційну ідеологію;

- дискредитує цінність освіти;

- породжує у суспільстві зневіру до правового порядку держави.

Згідно із соціологічними даними серед найбільш серйозних проблем української вищої освіти приблизно третина респондентів відзначили корумпованість викладацького складу ЗВО (37% згідно опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва у співпраці з фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс») [2].

У сьогоденні причини та механізми корупції в ЗВО різноманітні. Хабар можна отримати різними способами, найбільш поширені прояви корупції під час вступу в навчальний заклад, здачі сесії, отримання місця у гуртожитку і щоб уникнути відрахування з різних причин, при переведенні з однієї спеціальності на споріднену спеціальність, до іншого ЗВО.

Основними чинниками виникнення корупції у закладах вищої освіти є:

- недостатня оплата праці професорсько-викладацького складу;

- лінощі студентів докладати зусиль для набуття знань і пошук шляхів незаконного отримання позитивної оцінки за екзамен, курсову роботу, диплом тощо;

- знецінення самої вищої освіти.

Отже, корупція сьогодні залишається однією зі значних проблем у сфері вищої освіти України. Корумпованість викладацького складу ЗВО є однією з нагальних проблем, яка потребує першочергового вирішення у найближчі роки. Боротьба з усіма проявами корупції і нечесності у ЗВО повинна стати одним з першочергових кроків для запровадження європейських освітніх стандартів у вітчизняній освіті.

У разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів[3]:

- 1) відмовитися від пропозиції;

- 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;

- 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;

- 4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу,

підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Список використаних джерел

1. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія : навч.-мет. посіб. / К.А. Бабенко, Н.Г. Діденко, М.В. Кондрашова та ін. Київ: Грамота, 2015, 184 с.

2. Опитування фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Режим доступу до ресурсу: <https://dif.org.ua/>;

3. Закон України «Про запобігання корупції». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

Зеленяк Поліна Анатоліївна,

старший викладач кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії

ОСОБЛИВОСТІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Особливість сучасного стану корупції в Україні характеризується як складне явище соціального життя, яке існує у політичному, економічному та духовному житті суспільства. Непрозорість системи державного управління, процесів вироблення політики та прийняття рішень на національному, регіональному й місцевому рівнях сприяють збільшенню кількості корупційних правопорушень. На жаль сьогодні відбулося формування й закріплення в суспільній свідомості уявлення про державну систему як своєрідну «чорну скриньку», продукт діяльності якої є результатом дії непізнаних, часто ірраціональних, механізмів і процесів, є прямим наслідком її нетранспарентності та мінімізації участі громадян у справах держави. За таких умов, корупція стає органічним елементом державної системи, більше того, корупційні діяння стають невід'ємною сполучною ланкою між етапами процесів вироблення політики та прийняття рішень [1].

Це проявляються в нерішучості та непослідовності виконання функцій і повноважень представниками різних гілок влади, у проведенні суспільних перетворень, безсистемному й нерішучому впровадженні демократичних засад у різні сфери суспільного життя і управління, гальмуванні реформи політичної системи, в підміні реальної антикорупційної політики антикорупційною риторикою та імітацією боротьби з корупцією показовими акціями тощо.

Серед головних факторів, які обумовлюють корупційні правопорушення, необхідно виділити явища, які стосуються сфери розробки і реалізації кримінально-правової антикорупційної політики